

Janusz Wojtycza

Harcerski Słownik Biograficzny 2006–2018

HARCERSTWO

*Rocznik naukowy Muzeum Harcerstwa
nr 1, 2018, s. 179-184*

W roku 2016 przypadła 15. rocznica rozpoczęcia prac nad *Harcerskim słownikiem biograficznym* i 10. rocznica od wydania I tomu tego wydawnictwa. Stał się on sztandarowym wydawnictwem Muzeum Harcerstwa, spotkał się z zasłużonym uznaniem i trafił do większości liczących się bibliotek jako istotna pomoc naukowa, zwłaszcza dla historyków oświaty i wychowania.

Wzór osobowy od początku istnienia metody harcerskiej pełnił w niej ważną rolę. Tym bliższym był drużynowy czy hufcowy, tym dalszym – bohater drużyny, szczerpu czy hufca, którymi obok postaci

historycznych z czasem zostawali także bohaterzy harcerze i harcerki oraz wybitni instruktorzy. Próby tworzenia leksykonów, zawierających biografie postaci zasłużonych dla ruchu harcerskiego, były podejmowane kilkakrotnie. W czasach nam bliższych czynili je m.in. Waław Błażejowski i Olgierd Fietkiewicz¹. Podobne inicjatywy były i są nadal realizowane w chorągwiach a nawet w hufcach, np. we Wrocławiu, Warszawie, Kielcach, Lublinie, Bielsku-Białej, Nowym Sączu, Rzeszowie czy Sopocie².

Pomysł wydania *Harcerskiego słownika biograficznego*

1. Błażejowski W., Postaci z dziejów. 35 biogramów działaczy i instruktorów harcerskich, Warszawa 1984; idem, Z dziejów harcerstwa polskiego (1910–1939), Warszawa 1985, s. 345–387 (30 not biograficznych); Materiały do Harcerskiego Słownika Biograficznego, [red.] Fietkiewicz O., „Harcerstwo” 1989, nr 4 – 1991, nr 4–5; Materiały do Harcerskiego Słownika Biograficznego [red.] Fietkiewicz O., wyd. 2 poprawione i uzupełnione, „Harcerstwo” 1994, nr 9 – 1996, nr 1/2.

2. Słownik biograficzny instruktorów harcerskich Dolnego Śląska w latach 1945–1990, [oprac.] Kiewicz A., Wrocław 1995; Instruktorzy w służbie ojczyźnie, Warszawie, dziecku 1945–2000, [opr.] Muranyi R., [et al.], Warszawa 2002; Instruktorzy w służbie Ojczyźnie, Warszawie, dziecku 1945–2004, [opr.] Karwecka R., [et al.], Warszawa 2004; Harcerski Słownik Biograficzny Kielecczyzny, [red.] Rembalski A., Kielce 2012; Dąbrowski S. J., Słownik biograficzny Harcerzy Lubelszczyzny w II wojnie światowej, Lublin 2015; Nasi wodzowie. Komendanci Hufców ZHP w Bielsku Białej w latach 1925–2015, [red.] Wójcicka K., Bielsko-Biała 2015; Słownik Biogramów Sądeckich Harcerzy, Instruktorów Przyjaciół 1911–2012, [oprac.] Lorek M., Gniady S., Nowy Sącz 2012; Jarosińska M., Harcerskie groby na rzeszowskich cmentarzach, Rzeszów 2010; Harcerskie historie, [red.] Grzywacz J., [et al.], Sopot 2010.

3. III Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe „Wybitni instruktorzy i działacze harcerscy z lat 1911–1939 – współtwórcy Niepodległej Rzeczypospolitej”, Słupsk 16–17 X 2001 r., organizatorzy: Pomorska Akademia Pedagogiczna, Główna Kwatera ZHP, Pokłosie konferencji: Harcerski czyn niepodległościowy 1910–1921, t. 3, Wybitni działacze i instruktorzy harcerscy z lat 1911–1939 współtwórcy niepodległej Rzeczypospolitej, [red.] Katafiasz T., Toruń 2008.

4. Organizatorami wystawy był Związek Legionistów Polskich i Związek Harcerstwa Polskiego, tekst katalogu wystawy przygotował Tomasz Katafiasz, a reprodukcje wykonał Artur Włosewicz, wystawy była eksponowana w Muzeum w październiku 2001 r.

5. Błażejowski W., Postaci z dziejów. 35 biogramów działaczy i instruktorów harcerskich, Warszawa 1984.

6. Jarzembowski K., Materiały do Słownika Biograficznego Związku Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju (1946–1996), „Harcerstwo” 1996, nr 4–5.

7. Jarzembowski K., Kuprianowicz L., Harcmistrzynie i harcmistrze Związku Harcerstwa Polskiego mianowani w latach 1920–1949, Kraków 2006.

8. Instrukcja redakcyjna Polskiego Słownika Biograficznego, Kraków 1976 [wyd. Instytut Historii PAN].

9. Instrukcja redakcyjna Harcerskiego słownika biograficznego, [oprac.] Wojtyca J., Warszawa 2002, s. 10, wydruk komputerowy.

10. Muzeum Harcerstwa, Instrukcja redakcyjna HSB; <http://muzeumharcerstwa.pl/index.php/instrukcja-slownika/item/20-instrukcja-redakcyjna-hsb>, 13 XI 2016.

11. Massalski A., Słownik biograficzny. Nauczyciele szkół średnich rządowych męskich w Królestwie Polskim 1833–1862, Warszawa Kielce 2007.

12. Małopolski Słownik Biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956 wydawany od 1997 r., dotychczas zostało opublikowanych 17 zeszytów, zawierających łącznie ponad 1300 haseł biograficznych; redaktor Teodor Gąsiorowski.

powstał w gronie instruktorów Muzeum Harcerstwa. Wpływ na skonkretyzowanie się tego pomysłu miało między innymi III Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe „Wybitni instruktorzy i działacze harcerscy z lat 1911–1939 – współtwórcy Niepodległej Rzeczypospolitej” w Słupsku³, któremu towarzyszyła wystawa fotograficzna pod tym samym tytułem w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku⁴. Inicjatywa powstania słownika zbiegła się w czasie z przygotowaniami do jubileuszu stulecia harcerstwa i związanym z nimi zwiększonym zainteresowaniem historią ruchu.

Pierwszym problemem, z jakim musieliśmy się zmierzyć, było określenie kryteriów doboru postaci, które miały się znaleźć w publikacji. Bezdiskusyjni byli „ojcowie założyciele”, których sylwetki opisał już Wacław Błażejowski w 1984 r.⁵ Kolejnym krokiem było zestawienie listy członków władz naczelnych, istniejących na terenie ziem polskich i na obczyźnie organizacji skautowych i harcerskich, oraz komendantów chorągwi. Lista nieżyjących postaci kwalifikujących się do którejś z tych kategorii znacznie przekroczyła liczbę siedmiuset osób. W toku dalszych prac wykorzystano m.in. wymienione już *Materiały do Harcerskiego Słownika Biograficznego* pod redakcją Olgierda Fietkiewicza oraz Kazimierza Jarzembowskiego *Materiały do Słownika Biograficznego Związku Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju (1946–1996)*⁶, publikowane na łamach „Harcerstwa” w latach 1994–1996, a także Kazimierza Jarzembowskiego i Ludmiły Kupria-

nowicz *Harcmistrzynie i harcmistrze Związku Harcerstwa Polskiego mianowani w latach 1920–1949*⁷. W roku 2002 na podstawie o *Instrukcji redakcyjnej Polskiego Słownika Biograficznego*⁸ została opracowana *Instrukcja redakcyjna harcerskiego słownika biograficznego*⁹, dostępna na stronie internetowej Muzeum Harcerstwa¹⁰.

8 września 2004 r. została powołana przez naczelnika ZHP hm. Wiesława Maślankę działająca w ramach Muzeum Harcerstwa Rada Redakcyjna Harcerskiego Słownika Biograficznego, której przewodnictwem objął hm. prof. zw. dr hab. Adam Massalski, autor m.in. *Słownika biograficznego. Nauczyciele szkół średnich rządowych męskich w Królestwie Polskim 1833–1862*¹¹. W skład rady weszli także: hm. Wanda Czarnota, harcmistrzynie i harcmistrzowie profesorowie Adam Dobroński, Antonina Gurycka, Andrzej Janowski, Andrzej Pankowicz, Maria Straszewska, Ryszard Szwed, Bogusław Śliwerski oraz jako redaktor naczelny hm. dr Janusz Wojtyca, współpracownik redakcji *Polskiego Słownika Biograficznego* i członek zespołu redakcyjnego *Małopolskiego Słownika Biograficznego uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*¹². Funkcję sekretarza redakcji objęła hm. Katarzyna Traczyk. Pracę Rady Redakcyjnej i redakcji słownika, prowadzoną w ramach działalności statutowej Muzeum Harcerstwa, wsparły komisje historyczne chorągwi a także niektóre komisje historyczne hufców.

Muzeum Harcerstwa podjęło starania o sfinansowanie druku słownika i w związku z tym zwróciło

się o recenzje przedstawionej koncepcji wydawnictwa do prof. dr. hab. Adama Massalskiego, kierownika Zakładu Historii Kultury Nauki i Oświaty Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, ks. prof. dr. hab. Andrzeja Pankowicza, kierownika Katedry Historii Kościoła XIX i XX w. PAT i prof. dr. hab. Ryszarda Terleckiego, naczelnika Biura Edukacji Publicznej Oddziału IPN w Krakowie. Recenzenci ocenili koncepcję pozytywnie, podkreślając potrzebę powstania tego typu opracowania oraz uznali za słuszne przyjęcie za wzór standardu PSB i układu holenderskiego, zakładającego publikację w każdym tomie haseł zaczynających się na wszystkie litery alfabetu, co powinno było ułatwić pracę redakcji, zwłaszcza przy założeniu nieodpłatnej pracy autorów. Starania zostały uwieńczone powodzeniem i Muzeum Harcerstwa otrzymało środki na druk za pośrednictwem Instytutu Książki z programu Promocji Czytelnictwa Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W toku prac nad słownikiem został zorganizowany w strukturze Muzeum Harcerstwa w Zespole Zbiorów Archiwaliów, kierowanym przez hm. dr. Julię Tazbir, Zespół Biograficzny, przygotowujący m.in. bazę do kolejnych haseł biograficznych.

Pierwszy tom słownika, zawierający 96 biogramów, ukazał się w 2006 r. Większość prezentowanych w tym tomie postaci to czołowi najwybitniejsi instruktorzy harcerscy związani z władzami centralnymi lub kierownicy pracy harcerskiej na terenie większych obszarów (chorągwi). Są to m.in. Andrzej i Olga Małkowsy, dr Tadeusz Strumiłło, ks. Kazimierz Lutosławski, ks. Jan Mauersberger, gen. Józef Haller, prof. Eugeniusz Piasecki, dr Michał Grażyński,

prof. Aleksander Kamiński, Józef Kret, Józef Grzesiak „Czarny”, ks. Marian Luzar, gen. Mariusz Zaruski, dr Zygmunt Wyrobek, Józef Kachel, Jadwiga Falkowska, dr Józefina Łapińska, Maria Wocalewska, Jadwiga Wierzbiańska, Maria Krynicka, doc. dr hab. Stanisław Broniewski, Florian Marciniak, Eugeniusz Stasiecki, Stefan Mirowski i Maria Łyczko, a ponadto duża grupa komendantów chorągwi. Wśród autorów znaleźli się naukowcy-historycy, członkowie komisji historycznych chorągwi, a czasem także członkowie rodzin prezentowanych postaci. Słownik ukazał się w bardzo estetycznej szacie graficznej, w twardej okładce i rzetelnym opracowaniu Wydawnictwa Marron Edition, które wydało również następne tomy. Teksty redagowali Adam Czetwertyński i Agnieszka Kazek, a wskazówki bibliograficzne wg zasad obowiązujących w PSB opracowała Agnieszka Rytel.

Jeszcze przed oficjalną promocją słownik stał się podstawą referatu hm. prof. Adama Massalskiego *Wybitne postacie polskiego harcerstwa po 1956 r.*, wygłoszonego w czasie konferencji naukowej *Odrodzenie harcerstwa i walka o jego oblicze ideowe w latach 1956–1959*, zorganizowanej z okazji 50. rocznicy Zjazdu Łódzkiego w auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie 4 grudnia 2006 r.¹³

Promocja I tomu *Harcerskiego słownika biograficznego* odbyła się 27 stycznia 2007 r. w sali koncertowej Muzeum Wychodźstwa Polskiego im. I. J. Paderewskiego (Podchorążówce) w Łazienkach Królewskich. Gospodarzem była dyrektor Muzeum Harcerstwa hm. Katarzyna Traczyk. W dyskusji głos zabierali przewodniczący Rady Redakcyjnej

13. Massalski A., *Wybitne postacie polskiego harcerstwa po 1956 r.*, [w:] *Odrodzenie harcerstwa i walka o jego oblicze ideowe w latach 1956–1959*. Materiały z konferencji naukowej odbytej w auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego 4 grudnia 2006 roku, [red.] Pankowicz A., Wojtycza J., Kraków 2007, s. 31–44.

prof. dr hab. Adam Massalski, prof. dr hab. Andrzej Janowski, hm. dr Julia Tazbir i hm. dr Janusz Wojtycza¹⁴. Odbyło się także poświęcone słownikowi posiedzenie w Instytucie Historii PAN z wprowadzeniem prof. dr hab. Mariana Marka Drozdowskiego, w trakcie którego zgłoszono tylko nieliczne uwagi dotyczące drobnych błędów faktograficznych, nie do uniknięcia w tego typu wydawnictwie. Pisemnej oceny słownika dokonał prof. dr hab. Janusz Tazbir, wyrażając się z uznaniem o samym po-myśle, koncepcji a także uzyskanych efektach i autorach zamieszczonych biografii. Recenzje I tomu ukazały się również na łamach „Nowej Szkoły” i „Śląska”¹⁵. Warto wspomnieć, że za redakcję I tomu słownika dr Janusz Wojtycza otrzymał w 2007 r. nagrodę indywidualną III stopnia Rektora Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

W 2008 r. Muzeum Harcerstwa ponownie uzyskało środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz od Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, dzięki czemu było możliwe wydanie II tomu, zawierającego 102 biografii. Wśród prezentowanych w nim postaci znaleźli się kolejni czołowi instruktorzy harcerscy a także liderzy lokalnych środowisk. To m.in. dr Kazimierz Wyrzykowski, Władysław Nekrasz, dr Henryk Glass, ks. Antoni Bogdański, Antoni Olbromski, Władysław Śledziwski, Walerian Śliwiński, Leon Marszałek i Halina Śledziwska, a obok nich ks. Wincenty Frelichowski, ks. Ignacy Skorupka, Jerzy Braun, Władysław Wodniecki, Jan Bytnar, Maciej Aleksy Dawidowski, Tadeusz Zawadzki, Lechosław Domański, Jerzy Kukuczka, gen. Władysław Langner, por. Zbigniew Czekański, Janina Bartkiewi-

czówna, pil. Tadeusz Derengowski, Władysław Czarnecki, Krystyna Krahelska i Waclaw Błażejowski. Uległ poszerzeniu krąg autorów haseł. Także i ten tom został zauważony w środowiskach naukowych, czego przejawem było ukazanie się recenzji na łamach roczników: „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis” oraz „Rocznika Sądeckiego”¹⁶. Ich autorzy bardzo przychylnie ocenili publikację, podkreślając rozmach projektu i potrzebę jego kontynuacji. Również na łamach „Przeglądu Edukacyjnego” znalazła się wzmianka o naszym wydawnictwie¹⁷.

Kolejny tom, planowany na jubileusz 100-lecia harcerstwa, obchodzony w 2010 roku, ukazał się dopiero w 2012 r. Jego publikację umożliwiło dofinansowanie otrzymane od Muzeum Historii Polski w ramach priorytetu „Patriotyzm jutra”. Recenzentami tomu byli prof. dr hab. Andrzej Jaczewski, prof. dr hab. Józef Lipiec, prof. dr hab. Zygmunt Ruta oraz dr Julia Tazbir. Wśród opisanych w trzecim tomie, dedykowanym pamięci hm. Ryszarda Kaczorowskiego, sylwetek zwracają uwagę: płk Henryk Bagiński, dr Ignacy Kozielski, Stanisław Rudnicki, prof. Stanisław Pigoń, gen. Stanisław Sosabowski, prof. Roman Pollak, Tomasz Piskorski, Adam Ciołkosz, Witold Bublewski, Władysław Skoraczewski, Maria Kann, Krzysztof Kamil Baczyński, Władysław Wagner i Jerzy Iwanow-Szajniewicz. Ponadto znalazły się tam także biografii 25 komendantów i komendantek chorągwi oraz 23 hufcowych.

W roku 2016 opublikowany został IV tom, który zrecenzowali prof. dr hab. Andrzej Jaczewski, prof. dr hab. Józef Lipiec, prof. dr hab. Sławomir M. Mazur oraz dr hab. Janina Kamińska. Znal-

14. Ordynariat Polowy WP, http://www.ordynariat.wp.mil.pl/wiadomosc_wiecej?php?idwiadomosc=2145 / 13 IV 2008.

15. Chmielewski W., Biogramy wybitnych harcerzy, „Nowa Szkoła” 2007, nr 2, s. 52–53; Kwaśniewicz J., Harcerski słownik biograficzny, „Śląsk” 2007, nr 6, s. 76.

16. Ostojki J., Harcerski Słownik Biograficzny, t. 2, red. Janusz Wojtycza, Muzeum Harcerstwa, Warszawa 2008, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, f. 76, Studia de Securitate et Educatione Civili I (2010), s. 167–169; Gryźlak P., Harcerski Słownik Biograficzny pod red. Janusza Wojtyczy Warszawa 2008, „Rocznik Sądecki” t. 37, s. 384–386.

17. Iwicka-Okońska A., Harcerski słownik biograficzny, „Przegląd Edukacyjny” 2010, nr 4, s. 32.

zły się w nim m.in. sylwetki Bronisława Bouffała, Ryszarda Białousa, red. Olgierda Fietkiewicza, Józefa Szczepańskiego „Ziutka”, Leopolda Ungeheuera, dr. Adolfa Heidricha, gen. Aleksandra Osińskiego, dr Władysławy Splawskiej, Ewy Szelburg-Zarembiny, prof. Jerzego Kreinera, prof. Franciszka Machalskiego, prof. Antoniny Guryckiej i prof. Marii Hrabowskiej. Są w nim także opisani kolejni komendanci chorągwi i wybitni kierownicy pracy harcerskiej w terenie. Autorami haseł są naukowcy: prof. dr hab. Adam Massalski, prof. dr hab. Andrzej Romanowski, dr hab. prof. APS Maciej Tanaś, prof. dr hab. med. Krystyna Karczewska, prof. dr hab. inż. Jerzy Bernasik; historycy: dr Jacek K. Daniel, dr Wojciech Kucharski, dr Andrzej Rembalski i dr Zbigniew K. Wójcik oraz członkowie komisji historycznych chorągwi i hufców, z potrzeby serca dokumentujący historię harcerstwa, a także krewni opisywanych postaci. Można stwierdzić, że w wydanych dotychczas czterech tomach oraz przygotowywanym piątym znalazły się niemal wszystkie najwybitniejsze postacie harcerstwa międzywojennego.

W 2017 roku na łamach harcerskiego pisma „Skaut” ukazał się artykuł Lesława Dalla bardzo przychylnie oceniający wartość wydanych dotychczas czterech tomów *Harcerskiego słownika biograficznego*. Autor postuluje jedynie, aby jego zawartość udostępnić w Internecie, co już zostało zrealizowane¹⁸.

W chwili obecnej trwają prace redakcyjne nad publikacją V tomu, który powinien trafić do rąk czytelników w bieżącym roku. Opinie wydawnicze sporządzili prof. dr hab. Andrzej Jaczewski, prof. dr hab. Józef Lipiec, prof. dr hab.

Sławomir M. Mazur i dr hab. Mieczysław Rokosz. Wśród przygotowanych 100 haseł biograficznych znajdują się m.in. opisujące takie postacie, jak Elżbieta Andrzejowska, bp. Władysław Bandurski, Hedda Bartoszek, ks. Franciszek Blachnicki, aktor Zbigniew Cybulski, wybitny metodyk zachowy Franciszek Dębski, dr Elżbieta Dziębowska „Dewajtis”, Jędrzej Giertych, Otylia Grot, Czesław Jankowski, autor licznych opracowań z zakresu historii harcerstwa Kazimierz Jarzebowski, Władysław Jasiński „Jędrus”, prof. Zdzisław Krawczyński, min. Eugeniusz Kwiatkowski, prof. Kazimierz Panek, członek Rady Muzeum Harcerstwa i Rady Redakcyjnej HSB prof. Andrzej Pankowicz, min. Władysław Sołtan, ks. gen. bryg. Adam Studziński, ks. Gerard Szmyd, Franciszek Usarz, Ryszard Wcisło i ks. Jan Zieja.

Poszukiwania internetowe pozwoliły stwierdzić, że egzemplarze *Harcerskiego słownika biograficznego* znajdują się nie tylko w bibliotekach krajowych, ale także w 15 bibliotekach za granicą, w tym w Bibliotece Kongresu (Waszyngton), bibliotekach uniwersyteckich w Toronto, Columbia (Nowy York), Yale (New Haven), Michigan (Ann Arbor), w Pittsburghu, Princetown, Chicago, Uniwersytecie Stanforda, Harvard College (Cambridge), Instytucie Herdera w Marburgu, The British Library (Londyn), New York Public Library i Bayerische Staatsbibliothek (Monachium)¹⁹.

Aktualnie Rada Redakcyjna pod kierunkiem przewodniczącego prof. dr hab. Adama Massalskiego pracuje w składzie: prof. dr hab. Adam Dobroński, prof. dr hab. Andrzej Janowski, prof. dr hab. Roman Loth, prof. dr hab. Maria Straszewska, prof. dr hab. Bogusław Śliwerski, dr hab. Janina

18. Dall L., Harcerski słownik biograficzny, „Skaut” 2017, nr 5, s. 18-19.

19. OCLC WorldCat; <https://www.worldcat.org/title/harcerski-sownik-biograficzny/oclc/123022155>; 21 XII 2018

Kamińska, dr hab. Andrzej Krzysztof Kunert, dr hab. Janusz Wojtycza (redaktor naczelny), dr Wanda Czarnota, dr Julia Tazbir i mgr Katarzyna Traczyk. Należy dodać, że zasadnicza część prac nad słownikiem jest prowadzona nieodpłatnie.

Wypada mi zakończyć podziękowaniem dla licznej rzeszy współpracowników słownika oraz zachętą, skierowaną w pierw-

szym rzędzie do komisji historycznych, o dalszą współpracę przy kolejnych tomach *Harcerskiego słownika biograficznego*. Wierzę, że jego powstanie przyczyni się do utrwalenia pamięci o dokonaniach licznych wybitnych instruktorów harcerskich i być może zachęci do pracy ich następców, gdyż „To, co jest harcerstwem dzisiejszym, wznosi się nad tem, co było harcerstwem wczorajszym” (hm. Józef Sosnowski).

'THE POLISH SCOUT AND GUIDE BIOGRAPHICAL DICTIONARY'

'The Polish Scout and Guide Biographical Dictionary' 10th anniversary was celebrated by the publication of the volume IV in 2017. Analogously to previous tomes it is, made of roughly 100 biographical entries of distinguished scout and guide leaders, organised in so called Dutch layout. The print received positive feedback in an array of flattering reviews and became an example for local research papers. With a few preceding attempts, even one edited by the renowned scouting historian Olgierd Fietkiewicz, it is the first completely successful scientific study of this subject with professional edition by Marron Edition Publishers. Both the members of the Editorial Board leads by professor Adam Massalski and reviewers are recognised historians and scholars. The principles adopted in the editorial process are the same as in the Polish Bibliographical Dictionary. It is legitimate to assess that all of the most outstanding figures of interwar Polish scouting and guiding were featured with a number of other notable characters of other periods. Dictionary editorial team claims that the publication upholds the memory of great Polish scout and guide leaders' achievements and will encourage the effort of the successors.
